17.07.2015 г. / 20:47:50

Вяра

11.06 по еретическия, †29 май по православния календар - Св. преподобномъченица Теодосия. Св. мъченица Теодосия. Възпоменаване на Първия Вселенски събор в Никея

Страдание на света преподобномъченица Теодосия († 730 г.)

Света Теодосия. Стара икона от Византия. Синай. Египет

Светата Христова невеста Теодосия се родила в Константинопол. Тя била дъщеря на богати, честни, благочестиви и добродетелни родители. Нейните родители в продължение на много години нямали деца. Като се съкрушавали и страдали поради това, те много се молели и постели, денем и нощем пребивавали в Божиите храмове и щедро раздавали милостиня на бедните.

Веднъж, когато били на всенощно бдение в храма, построен в чест на света мъченица Анастасия, майката на света Теодосия по-усърдно от всякога се молила да бъде освободена от своето безплодие. Тогава тя задрямала за кратко време и по време на съня се явила светата мъченица и казала:

- Не скърби, жено, защото ти ще заченеш и ще родиш.

Като се събудила, тя се изпълнила с голяма радост и разказала за своето видение на мъжа си. Тогава мъжът ѝ казал:

- Жив Господ! Ако той ни изцели от нашето безплодие и ако ние родим - син или дъщеря, ще принесем детето си в дар на нашия Владика и Бог - Христа.

След известно време неговата жена действително заченала и родила тази свята рожба, която нарекли Теодосия, тоест - “дадена от Бога”, тъй като тя им била дарена от Бога. А след това просветили новороденáта Теодосия с тайнството на светото Кръщение.

След като изминали четиридесет дни от рождението, майката взела своята дъщеря на ръце, занесла я в храма на света Анастасия и с радостни сълзи въздала благодарение на Бога и на светата мъченица, като обещала да предаде дъщеря си на служение Богу в манастир, за да бъде тя причислена към лика на девствениците и Христовите невести (при този храм имало и манастир за девици, които се посвещавали на служение на Бога).

Приела Божието благословение, майката се върнала в дома им и започнала да възпитава с голямо внимание и грижи обещаното на Бога дете. Тя напътствала Теодосия в четенето на Божествените книги и в страха Божий и разпалвала в нейното сърце божествената любов.

Когато Теодосия станала на седем години, нейният баща умрял. Тогава майката завела малката си дъщеря в манастира на света Анастасия и я отдала на Бога, за да бъде постригана в светия ангелски чин.

След три години умряла и майката на Теодосия и оставила цялото си имущество на своята дъщеря монахиня. Но Теодосия, като достигнала пълнолетие, не пожелала да приеме богатството, оставено от нейната майка, но бидейки преизпълнена с разум и любов към Бога, го предала Нему, на Когото тя цялата се била принесла в жертва. Тя извикала при себе си един изкусен златар, дала му достатъчно количество злато и сребро и му поръчала да направи от него обкови на три икони - на Христа Спасителя, на Пресвета Богородица и на светата мъченица Анастасия. Тези икони били с големина около три лакътя. Тях блажена Теодосия поставила в храма, а цялото останало свое имущество раздала на нищите и бедните, на сираци и вдовици, докато самата тя в монашеска нищета продължила да служи на Господа ден и нощ, обогатявайки се от Бога с духовно богатство. Въоръжавайки се срещу невидимия противник с бронята на молитвата, тя умъртвявала с постнически подвизи плътта, която всякога въстава срещу духа, побеждавала безплътния враг, потъпквала надигащата се глава на адския змей и отблъсквала гордия Велиар чрез смирението, кротостта, богоугодната любов, чистотата, благоговението, послушанието и всички останали монашески добродетели.

Веднъж, когато светата се молела през нощта, към нея се приближил дяволът и казал:

- Ето - ти въставаш срещу мене; тогава и аз ще въстана срещу теб, и не само срещу теб, но и срещу всички християни, тъй като намерих човек, чрез когото да повдигна война срещу Църквата. И мнозина ще отвърна от поклонението на

Христовата икона. Мнозина ще тръгнат подир мен и ще изпълняват моята воля.

А света Теодосия, като се осенила с кръстния знак, казала:

- Бъди проклет, дяволе, от века противник на християните! Да се разорят и да бъдат унищожени всички твои кроежи чрез силата на Христа, моя Бог!

И дяволът изчезнал. А преподобна Теодосия, като се осенила със знамението на честния кръст, започнала да пее Давидовия псалом: “Да възкръсне Бог и да се разпръснат враговете Му, да побегнат от лицето Му тези, които Го мразят”.

За това страшно видение и за всички горделиви думи на дявола света Теодосия разказала на своята игумения и я попитала:

- Откъде би могла да дойде върху християните тази беда, която врагът се закани да напрати?

Игуменията отговорила:

- Дъще моя! Апостолът свидетелства: “всички, които искат да живеят благочестиво в Христа Иисуса, ще бъдат гонени. А лукави човеци и измамници ще напредват в злото, като заблуждават и биват заблуждавани”. Защото Христовото стадо всякога е било смущавано и преследвано от лукави човеци, мъдруващи неправедно, които прелъстяват всички, бидейки сами прелъстени. Тези лукави човеци са и оръдията на дявола. По такъв начин и сега от дявола ще се надигне гонение и воюване срещу Божията Църква. Но ти пребъдвай в това, на което си научена (казвам ти заедно със свети апостол Павел), защото от детинство знаеш свещените Писания, които могат да те направят мъдра за спасение чрез вярата в Христа Иисуса.

След известно време срещу правоверния цар Теодосий, наричан Адрамитин,въстанал неговият воевода, на име Лъв, наричан Конон, родом исаврянин. Лъв свалил Теодосий и сам се провъзгласил за цар.

В началото на своето царуване той се показал като благочестив, но в скоро време се появил като един нов Валтасар, като оскверняват църковните светини и не се покланял на Христа, Всевишния Бог, и на Неговата честна икона. Той влял в Църквата змийската отрова на душевредната манихейска ерес. Освен това този звероподобен човек, рикайки като че с лъвски глас, изригвал еретически хули срещу светите икони, наричайки ги “идоли”, а тези, които им се покланяли, наричал “идолопоклонници”. Този нечестив цар издал указ, който имал за цел да бъде унищожено почитането на иконите по цялото негово царство.

По това време Константинополският патриаршески престол се заемал от свети Герман. Той, заедно с останалите православни епископи, с всички сили се противил на царя и не приемал неговия еретически указ, който забранявал почитането на иконите. Герман казвал на хулителя:

- От времето, когато нашият Владика и Спасител се въплъти от пречистите кърви на Пресвета Богородица и изпълни всичките Божии предначертания за нашето спасение, е унищожено всяко служение на идолите и всички идолски изображения са предадени на огъня. Изминали са вече повече от седемстотин години, откакто светите апостоли възвестиха на света спасителното Христово учение. В продължение на тези седемстотин години живяха много праведни и преподобни отци и нито един от тях не похули светите икони, но още повече - нито един от тях не е и чувал за това нечестиво мъдруване, което вие внасяте в Църквата, като отхвърляте почитането на светите икони, което от древност по

дълг се отдава на светините. Защото светата Църква е приела обичая да почита честните икони от самата древност, започвайки от този неръкотворен образ, който Сам Спасителят изпратил на Авгар, едеския княз. След това кръвоточивата жена, която се изцелила от докосването си до края на дрехата на Христа, след възнесението на Господа на небесата направила от камък подобие на Иисуса Христа. След това светият евангелист Лука нарисувал икона на Пречистата Дева Богородица; от това време се появил благочестивият обичай да се изобразяват светите икони и с тях да се украсяват Божиите храмове и християнските домове. Ето - състоялите се преди нас шест Вселенски събора не похулиха този обичай, но напротив - заповядват да се отдава поклонение на изображенията на светиите, а не да се отхвърлят. Знай, прочее, царю, че заради светите икони аз съм готов не само да претърпя каквото и да е зло, но съм готов да приема и смърт, защото Христовата икона носи името на Самия Христос, Който се въплъти от Пренепорочната Дева Мария и живя на земята с човеците. Всеки благочестив християнин трябва да бъде готов да умре както за името Христово, така и за Неговата честна икона, тъй като, който безчести иконата, той безчести и този, който е изобразен на нея.

Като чул това, царят се преизпълнил с гняв и ярост. Ревейки като лъв, той се разсвирепял с още по-голяма жестокост, като преследвал верните и предавал на смърт всички, които му се възпротивявали. Преди всичко той изпратил въоръжени войници при свети Герман и им наредил да го изгонят от патриаршеския престол. Войниците се поругали с патриарха и му нанесли побой. На мястото на Герман Лъв поставил лъжепатриарха Анастасий, еретик и негов единомишленик. След това Лъв заповядал да предадат на огън всички божествени книги и писания на богомъдрите учители. При храма “Света София” съществувала библиотека, която имала

около триста хиляди книги. При тази библиотека имало дванадесет училища и също толкова мъдри учители. Началникът над учителите бил поставян от царя и от патриарха. Тези учители се възпротивили на безбожната заповед на нечестивия император. Поради това беззаконният мъчител обкръжил със своите войници библиотеката и училищата, заедно с учителите и учениците, подпалил я от всички страни и я изгорил, така че никой от тези, които били вътре, не се спасил от огъня. Не оцеляла от пожара и нито една книга.

Целият град Константинопол се предал на голяма скръб и печал. Всички плачели и въздишали. Едни жалеели за несправедливото изгнание на светейшия патриарх Герман, други - за изгарянето на това огромно количество книги и за гибелта на мъдрите учители, а други - за голямото и страшно поругание над иконите, тъй като навсякъде иконите били изпочупвани, хвърляни в блата или изгаряни на клади.

А новопоставеният патриарх Анастасий, застанал на святото място, подобно на "мерзостта на запустението", имал голямото благоразположение на царя, тъй като по всякакъв начин му съдействал в неговото иконоборско еретичество. Този лъжепатриарх скоро изхвърлил светите икони от Съборната църква и заповядал да се направи същото и във всички останали храмове.

В Константинопол имало порти, които се наричали "медни". Те били построени още по времето на Константин Велики и водели към царския палат. Над тези порти бил поставен образ на Спасителя, направен от мед, който бил поставен тук преди повече от четиристотин години. Злочестивият патриарх си наумил да свали и да предаде на огън честния образ на Христа. За изпълнението на това нечестиво дело той изпратил войници, въоръжени с топори. Началникът на тези войници,

спатарий по чин, доближил стълба към портите, започнал да се изкачва по нея с брадва в ръка и вече се готвел да пристъпи към своето богопротивно дело. Тогава го видели няколко благочестиви жени, които случайно минавали отттам; видели го също така и няколко монахини, в числото на които била и преподобна Теодосия. Като се разгорели от ревност по Христовата икона и подбуждани от блажената Теодосия, която повече от всички ревнувала за честните икони и била преизпълнена с божествено мъжество и дръзновение, монахините се втурнали към стълбата и я съборили на земята. Заедно с това те съборили и войника върху нея, който твърде много пострадал при падането. А те, като го влачели по земята, го били, докато не умрял. След това побързали да отидат при патриарх Анастасий и започнали да го изобличават за неговото нечестие: укорявали го, като го наричали вълк, хищник, еретик и враг на Църквата Христова.

А после започнали да хвърлят камъни срещу него. Анастасий, като се изпълнил със срам и като се боял да не се повдигне общонароден бунт срещу него, побързал да отиде при царя и му разказал за нанесения му от тези жени позор. Той известил царя също и за убийството на спатария при Медните врати. Царят изпаднал в лют гняв и веднага изпратил своите войници, въоръжени с мечове, като им заповядал да отмъстят за поруганието, нанесено на патриарха и за убийството на спатария. Така тези свети жени били посечени заради своята ревност по благочестието. А блажената монахиня Теодосия, като по-благородна по своя произход и като изповядваща благочестието с най-голямо дръзновение, а също - и като виновница за всичко, което се случило, царят заповядал да заловят и да я затворят в тъмницата. Той наредил също да ѝ нанасят всеки ден по сто удара с тояги. Така измъчвали светата в продължение на седем дни.

На осмия ден мъчителят заповядал да влачат светата из

целия град, по време на което я биели без всякаква милост. Когато светата била доведена до мястото, което се наричало “Волско тържище” (тук се продавали и се колели животни), се случило така, че един от войниците, които съпровождали светата, по невнимание стъпил върху един голям кози рог и наранил крака си. Като се разгневил, той взел рога и започнал безпощадно да я бие с него по главата. След това ударил с рога мъчениците по шията и я пробил. Така светата преподобномъченица, девицата Теодосия, посветената на Христа невеста, предала своята честна душа в ръцете на своя безсмъртен Жених и се преселила в Неговия небесен чертог, бидейки увенчана с двоен венец - на девството и на мъченичеството. А многострадалното тяло, което било захвърлено на земята, било взето от християните и погребано с благоговение в специално място. Честните мощи на света Теодосия били извор на изцеления за множество болни и страдащи - за слава на Христа, нашия Бог, Когото славим заедно с Отца и Светия Дух, сега и во веки. Амин.

Тропарь преподобномученице Феодосии деве, Константинопольской

глас 4

Добродéтель благоприя́тно, му́ченице, пости́гла еси́,/ Христо́во прия́телище бы́вши чи́стое,/ и Свята́го Ду́ха дом возлю́блен;/ отню́дуже посрами́ла еси́ врага́, борю́щаго род челове́ческий,/ до́бре страда́вшая,/ и посе́кла еси́ Копрони́ма, Феодо́сие, мечéм ве́ры,/ и к черто́гу Небе́сному престáвилася еси́, ра́дующися. / Тебе́ ве́рою чту́щим// при́сно проси́ ве́лия ми́лости.

(Благоприятно си постигнала добродетелта, мъченице, чиста Христова приятелко и възлюбен дом на Светия Дух; затова добре пострадала, си посрамила врага, нападащ човешкия род, посекла си Копроним с меча на вярата и си се

преставила в Небесния чертог, Теодосие, радвайки се. Непрестанно проси велика милост за тези, които с вяра те почитат.)

Кондак преподобномъченице Феодосии деве, Константинопольской

глас 2

Трудя́ми живо́т нетру́дный дости́гла еси́,/ кро́вию же Копрони́ма удави́ла еси́, му́ченице,/ скве́рнаго врага́ Христо́вы Це́ркве, всеблаже́нная Феодо́сие,/ и с Вы́шними ра́дуешися во́инствы,// чту́щия па́мять твою́ покрыва́ющи.

(С трудове си достигнала нетрудния живот, с кръвта си си удавила Копроним, скверния враг на Църквата Христова, всеблажена Теодосие: и се радваш с небесните воинства, закриляйки тези, които почитат паметта ти.)

Ин кондак преподобномъченице Феодосии деве, Константинопольской

глас 4

Боже́ственная па́мять твоя́, Феодо́сие,/ днесь возсия́вши,/ яви́ся ми́рови я́ко со́лнце,/ сказу́ющи житие́ твое́. / Ты бо воздержа́нием плотска́я двиза́ния разо́рши/ и страда́ния кро́вию уневе́стилася еси́ Христо́ви. / Те́мже хва́лящия тя изба́ви от вся́ких зол,/ да зове́м ти:// ра́дуйся, ма́ти преподо́бная.

Перевод: *Божественная память твоя, Феодосия, сегодня, воссияв, явилась миру, как солнце, поведав всем твою жизнь. Ибо ты воздержанием телесные побуждения разрушила и мученической кровью обручила себя Христу. Потому прославляющих тебя избавь от всякого зла, да взываем к тебе: «Радуйся, мать преподобная».*

В памет на света мъченица Теодосия († ок. 307-308 гг.)

За света Теодосия Тирска Евсевий, епископ на Кесария Палестинска, който бил свидетел очевидец, съобщава следното:

“По времето, когато в нашата страна вече пет години продължаваше гонението, повдигнато срещу християните от нечестивите идолопоклонници, в седемнадесетия ден на месец април, в самия ден на празника на Христовото Възкресение, една благочестива и богобоязлива девица от нашия град - родом от Тир, и която нямаше още осемнадесет години, дойде при християните, които бяха затворени в преторията. В това време християните с дръзновение разсъждаваха помежду си за Царството Божие. Като се приближи към тях, Теодосия започна да ги умолява да поменат и нея пред Господа, когато те, след като завършат своя страдалчески подвиг, предстанат пред Бога. А войниците, като видяха девойката да се кланя на затворниците християни, я заловиха и като да е направила някакво престъпление, я повлякоха на разпит при хегемона Урбан. Хегемонът, като се изпълни с голяма ярост и гняв, заповяда да я измъчват жестоко. Ребрата и гърдите бяха стъргани с железни куки, така че плътта падна и се показаха костите. След това хегемонът заповяда да удавят в морето Христовата мъченица, която беше още жива и с радостно лице търпеше мъченията”.

Така разказва Евсевий, който видял всичко със собствените си очи.

Освен това прибавят, че тази Христова света мъченица, след като била потопена в морето, била извадена от ангели от водата, които я оставили жива на сушата. Светата ходела по

земята, носейки в ръцете си камъка, който били привързали на шията. След това езичниците отново я хванали и я отвели в съдилището. Света Теодосия била осъдена да бъде хвърлена на зверовете, но тя останала напълно непокътната от тях. Накрая мъчителят заповядал да я посекат с меч. В момента на изпълнението на присъдата, присъстващите видели от нейната уста да излита гълъбица, сияеща като злато, която се възнесла на небесата.

Когато настъпила нощта, светата мъченица се явила на родителите си заедно с много други свети деви. Тя била облечена в дреха по-бяла от сняг, в ръцете си държала златен кръст, а на главата си имала венец. Светата казала на родителите си:

- Ето - виждате колко велика е славата и благодатта на моя Христос! Ето - виждате колко голяма е славата, от която вие искахте да ме лишите!

Тези думи светата казала, защото нейните родители, като забелязали желанието да пострада за Христа, по всякакъв начин се стараели да ѝ попречат да го изпълни. Но тя тайно от тях отишла при Христовите окованици и както вече разказахме, била измъчвана и увенчана от своя Подвигоположник - Господ Иисус Христос, нашия Бог.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

Първи Вселенски събор в Никея

Свети Николай Мирликийски Чудотворец зашлевява шамар на Арий и посрамва еретика на Първия Вселенски събор. Фрагмент от стара стенопис. Косово, Сърбия

Събор на 318-те богоносни отци в Никея през 325 година

В 323 година след победата над Ликиний, като станал единовластен над цялата империя, Константин отишъл на изток, проникнат от искреното желание да преустрои цялата държава наново, на по-добри, по-здрави начала. В плановете си на първо място извеждал християнската Църква, която, според него, трябвало духовно да обедини политически сплотената световна империя. Но там, на Изток, го постигнало още по-жестоко разочарование, отколкото на Запад. Той пристигнал тук в такова време, когато споровете, предизвикани от ереста на Арий, несдържани от нищо, достигнали крайното си развитие...

Като пристигнал в Никомидия, Константин бил дълбоко поразен от раздорите, предизвикани от арианството. Впрочем

той не веднага разбрал важността на тези събития. И сам той, и пристигналите с него от Запад таинници на божественото учение тук получавали едностранчиво осветление по делата на Арий от никомидийците, които в догматическите въпроси виждали не предмет на благочестивата вяра, имащ жизнено значение, а област на научно изследване, и даже пусти спорове...

Император Константин изпратил в Александрия и своя "любим" епископ Осия, който трябвало да изследва това дело на място и да съдейства за умиротворяване на александрийците. Осия изпълнил поръчението на императора. Наистина, той не помирил противниците, но чрез разследването на споровете останал с убеждението, че ереста на Арий не е празно пустословие, а застрашава основите на християнската вяра - води до отричане на цялото християнство. В 324 година Осия Кордубски се върнал при царя и му разяснил сериозната опасност от арианското движение. Тогава Константин се решил да свика Вселенски Събор, който, по негово мнение, оставал единственото средство за умиротворяване на Църквата. Според царя, този Събор, "обявявайки се против главния враг", смущаващ тогава мира на Църквата, хулната арианска ерес, трябвало да разгледа и други въпроси и да даде отговори - определения по устройването на вътрешния живот на християните.

Властта на Царя определила Вселенският Събор да се състои в град Никея. Константин направил всичко, за да улесни пътуването на свиканите епископи до мястото на събора, издръжката на пристигналите в Никея приел да бъде за сметка на държавата. В Никея пристигнали светители от Египет и Палестина, от Сирия и Месопотамия, от Мала Азия, Гърция, Персия и Армения и от Заддунавските Готи; от Рим, вместо престарелия епископ пристигнали двама презвитери. Сред събралите се светители били: престарелият Александър

Александрийски, пръв изобличител на Арий, който довел със себе си архидякон Атанасий, мъжествен и изкусен борец с арианите (впоследствие Велики, архиепископ Александрийски), светителят на Ликийския град Мир Николай, светителят Спиридон чудотворец. Всичко на Събора пристигнали (с епископите имало презвитери и дякони) повече от две хиляди души, като само светителите били триста и осемнадесет.

Съборът бил открит през юни 325 година в просторната палата на царския дворец. Скамейките били разположени в кръг пред стаите за епископите, а в средата ѝ имало маса, на която била поставена книгата на Свещеното Писание, като вярно свидетелство за истината. Когато всички се събрали, се явил Константин в цялото величие на императорския си сан, но без въоръжена стража, придружаван от придворни от християните, облечен в най-прекрасни царски одежди, блестящи със злато и скъпоценни камъни. Появяването му поразило събранието и особено тези от присъстващите на него, които, пристигайки от далечни страни, никога не били виждали нито неговото царско лице, нито царственото му величие; но и сам той се смутил при вида на такова събрание на славните пастири на Христовата Църква, сред които имало строги подвижници и чудотворци, изповедници и мъченици с изгорени ръце и избодени очи, пострадали за вярата. Мълчейки, със сведен надолу поглед, той се приближил към приготвеното за него златно кресло и чакал, стоейки, докато светителите не го поканили да седне. Като изслушал след това приветствено-благодарствените речи на Евстатий Антиохийски и на историка Евсевий Кесарийски, Константин сам се обърнал към събранието с реч, в която изразявал радостта си, че вижда такова голямо събрание от отци, и ги умолявал миролюбиво да разрешат спорните въпроси. “Бог ми помогна - казвал той - да победя нечестивата власт на гонителите, но

несравнимо по-скръбна за мене и много по-пагубна от всяка война, от всяка кръвопролитна битка, е вътрешната междуособна борба в Божията Църква.”

Арианите отишли на Събора и се държали смело и уверено на него; те не предвиждали, че предстои пълен и всестранен разгром на тяхното дело; а, напротив, очаквали в мислите си успех: - те имали на своя страна 17 епископи; начело на тях бил столичният архиерей, имащ връзки в царския дворец. Арианите се надявали, че Съборът, ако и да не се съгласи с техните възгледи, няма и да ги предаде на строго осъждане. - Арий упорито защитавал своето учение, използвайки цялата сила на красноречието си. Но непоколебимата, убедена преданост на отците от Събора към църковното учение посрамила лъжливата мъдрост на богохулника. Защитниците на православието добре разбирали в какво се състои същността на арианската ерес и достойно, с дълбоко религиозно чувство и истински просветено разбиране я опровергавали. С особена сила на словото и точност в изобличаването на еретическото хулно мъдруване се отличавал александрийският дякон Атанасий: словото му разкъсвало, като лека паяжина, лъжливото красноречие на еретика. Споровете били разгорещени и продължителни; напразно Константин използвал влиянието си, за да примири спорещите и да ги приведе към дружелюбно разрешаване на спора, колкото повече продължавал спорът, толкова по-очевидно ставало колко далече от истината са се отклонили арианите. - Предложеното на Събора от Евсевий Никомидийски - предводител на арианите - изложение на вярата, където определено се изразявала мисълта, че “Синът Божий” е “създание”, “твар”, и че е “имало време, когато не е съществувал”, единодушно било отхвърлено от отците на Събора като лъжливо и нечестиво; - самият свитък, на който то било написано, бил разкъсан.

Като окончателно осъдили по този начин арианството, отците от Събора решили да дадат на вярващите точното изповядване на православното учение - символа на вярата. Евсевий, епископ Кесарийски, представил на вниманието им “кръщелния символ”, който отдавна се използвал в неговата църква и се състоял почти изключително от изрази, взети от Светото Писание. Отците посрещнали този символ с одобрение; но за да отстранят решително възможността за вмъкване на еретически мисли в него, те признали за необходимо да заменят някои общи изрази в него с такива, които в съвършенство да определят църковната истина. Присъстващият на Събора император се присъединил към отците в одобрение на Кесарийския символ и изповядал пълното си съгласие с него; но наред с това Константин предложил да внесат в символа формулата, на която водачите на Църквата се спирали още на предварителните съвещания за изразите на църковната мисъл за Сина Божий и Неговото отношение към Бога-Отца - наименованието Му “единосъщен” на Отца. Думата, казана от царя, единодушно била приета от Събора и послужила за определителна основа на учението за Лицето на Господа Иисуса, централния християнски догмат.

“Кръщелният” символ бил поправен и от Събора бил изложен новият Никейски символ на вярата, неоспорим за цялата Вселенска Църква.

Заключителното тържествено събрание на отците в Никея се състояло в императорския дворец на 25 август 325 година; то съвпаднало с 20-годишния юбилей от царуването на Константин.

Отпускайки отците от Събора, Константин в прощалната си реч към тях ги молил да имат мир помежду си.

- Пазете се - казвал той - от остри спорове помежду си. Нека никой няма завист към показалите особена мъдрост:

достойнството на всеки смятайте за общо достояние на цялата Църква. Висшите и превъзходните, не гледайте високомерно на по-ниско стоящите: само Бог един знае кой стои по-високо. Съвършенството се среща рядко и трябва да бъдем снизходителни към по-слабите братя; мирното съгласие е по-скъпо от всичко. Спасявайки невярващите, помнете, че не всеки можете да обърнете чрез учени разсъждения - научаването трябва да съобразявате с различните разположения на всеки, подобно на лекарите, които използват различни лекарства при различни болести.

Така се изпълнило заветното желание на благочестивия император, което той изповядвал, веднъж даже привеждайки Самия Бог за свидетел - и то било следното: “учението за Божеството да съедини всички народи на неговата държава в един общ строй”. Велика мисъл, подсказана на царя от неговото свято религиозно чувство, осъществяването на която поставял за своя жизнена задача с най-топло желание; - тази, поразителна по своята възвишеност и по вътрешната си широта, мисъл на Великия Константин сега била въведена в общото съзнание, станала достояние на целия християнски свят. Нещо повече - за осъществяването на тази мисъл в християнския живот благочестивият цар посочил и най-верния път - Вселенския Събор, - вървейки по който овците на Христовото пасбище, както вече призованите, така и другите - още непризовани, по Божията благодат, безпогрешно влизат в двора на Небесния Отец, за истинен живот. Но най-главното при това истиннопобедно тържество на равноапостолния цар било получаването на безценното съкровище, частицата от животворящия Кръст Господен, донесена от Иерусалим за него, в дар от царицата майка Елена.

Первый Вселенский Собор

Память Первого Вселенского Собора празднуется Церковью Христовой с древнейших времен. Господь Иисус Христос оставил Церкви великое обетование: «Создам Церковь Мою, и врата ада не одолеют Ее» (Мф.16,18). В этом радостном обетовании находится пророческое указание, что, хотя жизнь Церкви Христовой на земле будет проходить в трудной борьбе с врагом спасения, победа на Ее стороне. Святые мученики засвидетельствовали истинность слов Спасителя, претерпев страдания за исповедание Имени Христова, и меч гонителей склонился перед победоносным знамением Креста Христова.

С IV века прекратились преследования христиан, но внутри самой Церкви возникли ереси, на борьбу с которыми Церковь созывала Вселенские Соборы. Одной из опаснейших ересей было арианство. Арий, Александрийский пресвитер, был человеком безмерной гордыни и честолюбия. Он, отвергая Божественное достоинство Иисуса Христа и Его равенство с Богом Отцом, ложно учил, что Сын Божий не Единосущен Отцу, а сотворен Отцом во времени. Поместный Собор, созванный по настоянию Александрийского патриарха Александра, осудил лжеучение Ария, но тот не покорился и, написав многим епископам письма с жалобой на определение Поместного Собора, распространил свое лжеучение по всему Востоку, ибо получил поддержку в своем заблуждении от некоторых восточных епископов. Для расследования возникшей смуты святой равноапостольный император Константин направил епископа Осию Кордубского и, получив от него удостоверение, что ересь Ария направлена против самого основного догмата Христовой Церкви, решился созвать Вселенский Собор. По приглашению святого Константина в город Никею в 325 году собрались 318 епископов – представителей христианских Церквей из разных стран.

Среди прибывших епископов было много исповедников, пострадавших во время гонений и носивших на телах следы истя-

заний. Участниками Собора были также великие светильники Церкви – святитель Николай, архиепископ Мир Ликийских, святитель Спиридон, епископ Тримифунтский и другие почитаемые Церковью святые отцы.

Александрийский патриарх Александр прибыл со своим диаконом Афанасием, впоследствии патриархом Александрийским, названным Великим, как ревностный борец за чистоту православия. Равноапостольный император Константин присутствовал на заседаниях Собора. В своей речи, произнесенной в ответ на приветствие епископа Евсевия Кесарийского, он сказал: «Бог помог мне низвергнуть нечестивую власть гонителей, но несравненно прискорбнее для меня всякой войны, всякой кровопролитной битвы и несравненно пагубнее внутренняя междоусобная брань в Церкви Божией».

Арий, имея своими сторонниками 17 епископов, держался гордо, но его учение было опровергнуто и он отлучен Собором от Церкви, а святой диакон Александрийской Церкви Афанасий в своей речи окончательно опроверг богохульные измышления Ария. Отцы Собора отклонили символ веры, предложенный арианами. Был утвержден православный Символ веры. Равноапостольный Константин предложил Собору внести в текст Символа веры слово «Единосущный», которое он часто слышал в речах епископов. Отцы Собора единодушно приняли это предложение. В Никейском Символе святые отцы сформулировали апостольское учение о Божественном достоинстве Второго Лица Пресвятой Троицы – Господа Иисуса Христа. Ересь Ария, как заблуждение гордого разума, была обличена и отвергнута. После решения главного догматического вопроса Собор установил также двадцать канонов (правил) по вопросам церковного управления и дисциплины. Был решен вопрос о дне празднования Святой Пасхи. Постановлением Собора Святая Пасха должна праздноваться христианами не в один день с иудейской и непременно в первое воскресенье после дня весеннего равно-

денствия.

Тропарь отцов

глас 8

Препрославлен еси, Христе Боже наш,/ светила на земли отцы наша основавый,/ и теми ко истинней вере вся ны наставивый,// Многоблагоутробне, слава Тебе.

Кондак отцов

глас 8

Апостол проповедание и отец догматы/ Церкви едину веру запечатлеша,/ яже и ризу носящи истины,/ исткану от еже свыше богословия,// исправляет и славит благочестия великое таинство.

---

buditeli.info © 2017